

REVISTA ECONOMICĂ.

Apare odată pe săptămână.

„Revista Economică” se publică din însărcinarea și cu ajutorul institutelor de credit:

„Albina”, „Ardeleana”, „Auraria”, „Beregsana”, „Berzovia”, „Bihoreana”, „Bistrițana”, „Bocșana”, „Brădetul”, „Cassa de păstrare”
Miercurea, „Cassa de păstrare” Seliște, „Chioreana”, „Cordiana”, „Corvineana”, „Crișana”, „Detunata”, „Doina”, „Economia”
Cohalm, „Economul”, „Făgețana”, „Fortuna”, „Furnica”, „Grănișterul”, „Hațegana”, „Hondoleana”, „Humedoara”, „Iulia”, „Lipovana”,
„Lugoșana”, „Lucefărul”, „Mercur”, „Mielul”, „Munteana”, „Mureșana”, „Mureșanul”, „Nădlăcana”, „Nera”, „Olteana”, „Oraviceana”,
„Patria”, „Plugarul”, „Poporul”, „Racoșana”, „Sătmăreana”, „Sebeșana”, „Selăgeana”, „Sentinela”, „Silvania”, „Someșana”, „Steaua”,
„Târnășana”, „Ulpiana”, „Unirea”, „Victoria”, „Vlădeasa”, „Zărândeana” și „Zlăgheana”.

Prețul de prenumărare :

pe 1 an K 12.—, pe 1/2 an K 6.—.

DIRECTOR

Dr. CORNEL DIACONOVICH.

Taxa pentru inserțiuni :

de spațiul unui cm² câte 10 fileri.

Anul VI.

Sibiu, 2 Iulie 1904.

Nr. 27.

Bilanțul general al băncilor noastre pe a. de gestiune 1903.

Anul 1903 s'a caracterizat la noi în țară prin o abundență de bani extraordinară și ne-mai pomenită până acum la noi, astfel că el poate fi numit cu drept cuvânt, anul abundenței de bani și al etalonului redus. Pe când în străinătate abundența banilor este considerată în general drept o aparițiune îngrijitoare, ca o consecvență a stagnațiunii pe terenul economic, pe atunci la noi, abundența de bani și etalonul redus, ce au dominat, fără întrerupere, întreg anul trecut, au fost un semn vedit al ameliorării situațiunii economice a țării. Agricultorii, în urma bunelor recolte din ultimii doi ani, au ajuns în o situațiune mai satisfăcătoare, prețul pământului și al produselor brute, și fabricate, precum și al muncii a crescut și preste tot referințele de traiu s'au îmbunătățit mult față de trecut.

Pentru bănci în general abundența de bani și etalonul redus, au fost ocaziunea cea mai bună pentru a pute reduce etalonul depozitelor spre fructificare și în legătură cu aceasta și etalonul singuraticilor rami activi de operațiune, o măsură, necesită de altcum și de concurența intensivă, ce și-au făcut în anul trecut singuraticile bănci în toți ramii de afaceri, dar în deosebi pe terenul împrumuturilor hipotecare.

Eftinătatea banilor și urcarea depozitelor spre fructificare au oferit mai departe institutelor de bani posibilitatea de a-și reduce în măsură însemnată sarcinile de reescompt, și de a căuta și afla pentru viitor legături nouă și mai avantajoase. În fine cursurile reduse ale efectelor publice, provocate mare

parte și de situația politică nesigură din anul trecut, au dat institutelor de bani un impuls puternic de a înainta pe calea consolidării, prin crearea de rezerve de efecte și augmentarea stocurilor de efecte existente.

Este prea natural, că băncile noastre încă și-au tras consecvențele din situațiunea generală a pieței de bani.

Rënd pe rând aproape toate băncile noastre și-au redus etalonul depozitelor spre fructificare și deodată cu aceasta, unele, și etalonul împrumuturilor lor, pe când altele — durere — au continuat a încasa dela clienții lor și în 1903 — în mod cu totul nejustificat — aceleași interese ca și în anii trecuți, când în general banii au fost neasemnat mai scumpi.

Cu toată reducerea etalonului depozitelor spre fructificare, poziția aceasta a bilanțului general a băncilor noastre arată o creștere considerabilă de preste K 5¹/₂ mil., semn că abundența de bani s'a resimțit în măsură însemnată și la băncile noastre. Aceasta se invederează și din starea Reescomptului, care față de anul de gestiune precedent arată o reducere de preste K 1.700.000.—, deși Escomptul arată un plus de preste K 2.700.000.—.

Cu toată abundența de bani și a concurenței urmate de ea, rezultatele realizate în anul 1903 de băncile noastre în totalitatea lor sunt deplin satisfăcătoare, arătându-se un progres însemnat atât la toate afacerile lor active și pasive, cât și la profitul net realizat.

Bilanțul general pro 1903, compus pe baza datelor dela 89 institute de bani, dintre 104, despre a căror existență am avut cunoștință la finea anului 1903,*) presintă următoarele date:

*) Unele înființate în 1903 încă n'au încheiat bilanțul, iar dela altele nu ne-a succés a primi datele cerute.

	Active:		
	1902	1903	față de 1902
	K f	K f	K f
Cassa	1.062,630-39	1.277,975-40	+ 215,345-01
Escompt	38.754,379-28	41.494,794-24	+ 2.740,414-96
Imprumuturi ipotecare	13.973,915-99	14.703,739-59	+ 729,823-60
Cred. pers. (Obl. cu cav.)	5.092,020-05	4.862,513-23	- 229,506-82
Cred. camb. cu acop. hip.	6.763,246-20	7.348,698-89	+ 585,452-69
Lombard	522,024-30	527,138-14	+ 5,113-84
Realități	2.838,611-02	2.674,054-36	- 164,556-66
Efecte publice și acțiuni	3.307,424-58	3.980,103-10	+ 672,678-52
Capital nevărsat	54,200-54	77,715-30	+ 3,514-76
Cont-curent și Giro . . .	2.116,004-59	2.599,990-90	+ 483,986-31
Mobilier	97,253-35	103,311-17	+ 6,057-82
Int. rest. și div. cont. deb.	1.501,192-72	949,342-29	- 551,850-43
Perdere	23,187-47	—	- 23,187-47
	76.106,090-48	80.599,376-61	+ 4.493,286-13

	Pasive:		
	1902	1903	față de 1902
	K f	K f	K f
Capital social	10.511,467-68	10.725,223-48	+ 210,755-80
Fond de rezervă	3.183,350-91	3.489,434-97	+ 306,084-06
Fond spec. de rezervă	527,706-56	672,981-43	+ 145,274-87
Fond de garanție al scr. fonc. „Albina“	400,000-—	400,000-—	—
Fond de pensuni	866,476-63	1.004,869-31	+ 138,392-68
Serisuri fonc. „Albina“	5.146,000-—	5.196,000-—	+ 50,000-—
Reescompt	10.200,615-63	8.495,863-94	- 1.704,751-74
Interese transit. antic.	709,716-14	791,762-55	+ 82,046-41
Depozite spre fructific.	41.588,344-61	47.215,654-96	+ 5.627,310-35
Diverși creditorii	1.298,048-75	752,753-52	- 545,295-23
Fond de binefaceri	104,655-32	136,635-82	+ 31,980-50
Dividende neridicate . . .	22,836-11	20,557-43	- 2,278-68
Profit net	1.543,872-09	1.697,539-—	+ 153,666-91
	76.106,090-48	80.599,376-61	+ 4.493,286-13

Precum vedem din aceste date totalul activelor totalității institutelor noastre de bani reprezintă considerabila sumă de K 80.599,376 cu K 4.493,286 mai mare decât în 1902.

Cea mai însemnată poziție a acestor active este, ca și în trecut, *Escomptul*, care a crescut față de anul 1902 cu K 2.740,414 la K 41.494,794, formând 50·14% ale activelor.

Reescomptate au fost la finea anului 1903, din portofoliul în valoare de K 41.494,794, cambii în valoare de K 8.495,863 sau 20·47%, formând Reescomptul 10·54% ale pasivelor. Pe când în anul precedent poziția aceasta a fost în creștere, în anul 1903, în urma aglomerării depozitelor spre fructificare la bănci, Reescomptul arată o reducere de K 1.704,751. Față de capitalul social și rezervele băncilor noastre (averea lor proprie) în sumă de K 14.887,663, Reescomptul de K 8.495,863 formează circa 57·06% (în 1902 71·70%).

Imprumaturile ipotecare, după mărirea lor a doua poziție a activelor, s'au sporit dela K 13.973,915 la K 14.703,739, va să dică cu K 729,823 și formează 18·24% ale activelor totale. (18·36% în 1902).

Creditele camb. cu acop. hipot. au crescut față de 1902 cu K 585,452 și se cifrează cu K 7.348,698, formând 9·11% ale activelor (în 1902 8·88%).

O altă poziție mai însemnată a activelor sunt *Creditele personale* (obligațiuni cu caventați), a căror sumă totală s'a redus cu K 229,506 la K 4.862,513, la multe din băncile noastre, probabil, prin convertire în imprumuturi ipotecare. Ele formează d'abia 6·03% ale activelor.

Efectele publice și acțiunile, o poziție, care în bilanțul general pro 1899 d. ex. reprezenta încă d'abia suma de K 2.940,180 este în ultimii 4 ani în continuă creștere și se cifrează în bilanțul ultim deja cu K 3.980,103, va să dică în curs de 4 ani creșterea a fost de K 1.040,000, din care sumă cad asupra anului 1903 K 672,678-52, semn că institutele noastre de bani în parte n'au scăpat ocaziunea de a se folosi de cursul scăzut al efectelor, pentru ași plasa o parte din mijloacele lor disponibile în hârtii de valoare. Numărul institutelor în al căror bilanț occură poziția Efecte publice a crescut în 1903 dela 38 la 43.

Valoarea efectelor și acțiunilor băncilor noastre în sumă de K 3.980,103 reprezintă circa 4·94% ale activelor lor și 8·43% ale depozitelor lor spre fructificare, deci față de 1902 se arată o diferență de 0·60% resp. de 0·48% în plus.

Posiția *Realități* arată față de 1902 o reducere de K 164,556 la K 2.674,054, ceea ce și află explicarea în faptul, că în anul de gestiune expirat institutelor noastre de bani le-a succes ași vinde o parte a realităților, cumpărate în anii precedenți din necesitate, cu ocaziunea licitațiunilor ținute pentru incassarea pretensiunilor lor.

Posiția *„Interese restante și diverși debitori“*, care în 1902 a fost crescut față de 1901 cu K 494,254, în anul 1903 s'a redus cu K 551,850 la K 949,342, ceea-ce încă este un semn, că în anul expirat institutele noastre de bani și-au putut incassa o parte considerabilă a pendentelor din anii precedenți.

Trecând la analizarea pasivelor bilanțului general de mai sus, vedem, că la finea anului 1903 capitalul social al totalității băncilor noastre s'a cifrat cu K 10.725,223, arătându-se față de 1902 o creștere de K 210,755. Capitalul social efectiv a fost de K 10.647,508 (K 10.725,233 — K 77,715 capital nevărsat).

Fondurile de rezervă generale și speciale ale băncilor noastre, la finea anului 1903 au reprezentat suma de K 4.162,416, arătând în comparațiune cu 1902 o creștere de K 451,358. Fondul de garanție al scr. fonc. „Albina“ în sumă de K 400,000 nu este cuprins în suma de sus. Fondurile de rezervă ale băncilor noastre fac circa 39·09% ale capitalului social vărsat și 8·82% ale depozitelor spre fructificare. Fondurile speciale de rezervă, au făcut în

total suma de K 672.891 (+ față de 1902 de K 145,274).

Fondurile de pensuni ale băncilor noastre s'a urcat la K 1.004,869, fiind creșterea acestei poziții față de 1902 de K 138,392. Numărul institutelor cu fond de pensuni pe sama funcționarilor lor a fost la finea anului expirat 43 (în 1902 40).

O creștere extraordinară de K 5.627,310 arată *Depozitele spre fructificare*, cari formează cea mai însemnată poziție a întreg bilanțului general și se cifrează cu considerabila sumă de K 47.215,654. Aceasta cifră este cea mai eclatantă dovadă că încrederea publicului în institutele noastre financiare se potențiază an de an.

Interesele trans. anticipate indicate în bilanțurile lor speciale în total de 85 institute de bani (în 1902 de 80) se cifrează cu K 791,762, arătând față de 1902 o creștere de K 82,046.

Profitul net realizat de băncile noastre în anul de gestiune trecut se urcă în total la K 1.697,539 și este cu K 153,666-91 mai mare decât în 1902, deci rentabilitatea capitalului social vărsat la băncile noastre a fost de circa 15-94% față de 14-76% în 1902.

Institutele „Munteana” și „Buciumana”, cari anul 1902 l-au încheiat cu pierdere, în anul trecut au început a se reculege, realizând ambele câte un modest profit net. În schimb însă avem de înregistrat, că institutul „Comoara”, la început cu sediul în Comoriște și mai pe urmă în Vêrșet, a fost declarat în anul trecut în stare de faliment, fiind acesta primul cas de acest fel, în viața de preste trei decenii a institutelor noastre de bani.

✧

Critica socialismului.

După-ce în numărul precedent am arătat ce este socialismul, cari sunt direcțiile, scopul, mișcările și esența lui în epoca mai nouă, — de astădată ne vom ocupa de critica socialismului.

Înainte de toate trebuie notat, că socialismul a făcut servicii științei, arătând defectele doctrinelor dominante și scrutând mai profund bazele dezvoltării istorice.

De altă parte socialismul nu a fost în stare să schițeze un sistem social, care să corespundă cerințelor libertății, egalității și culturii.

Între multele sisteme, cari se îndepărtează unele de altele în punctele cele mai esențiale, nu e nici unul, care ar da garanție în această privință.

Din contră sunt multe sisteme, cari în naivitatea lor ar aduce societatea la stările cele mai primitive, multe cari ar nimici total libertatea individului și ar sacrifica-o tirăniei unei dominațiuni centrale; sunt unele sisteme cari dejosesc munca și problemele mari și serioase ale vieții la un joc frivol, iar cele mai multe pun în locul colegialității grupurile mecanice de robi disciplinați și despărțiți de individualitatea lor. Toate

sistemele însă poartă în sine timbrul materialismului brut, încă și mai mult sensualismul, și pe lângă toate acestea rar promit mai mult pentru satisfacerea trebuințelor de primul rang.

În partea cea mai mare socialismul se contrazice așa de mult cerințelor omenimei civilizate, că realizându-se, mâne ar deveni obiectul celui mai fanatic atac, prin care nimicindu-se, — din pustiul deșert socialist ar trebui să iasă iarăși forme sociale mai înalte.

Slăbiciunea socialismului o dovedește și împrejurarea, că mai fie-care scriitor stă pe alt punct de vedere principiar. După Vairasse nevoia principală a societății și a omului sunt: trufia, pofta de îmbogățire și nelucrarea, după Owen lipsa educațiunii, după Morelly noțiunile eronate despre drept, moralitate, etc.

Socialismul ar fi trebuit să arate societății pericolele, la cari este expusă, dacă neglija ameliorarea pozițiunii clasei muncitoare; și nu mai mult. Validitatea sistemului său propriu este o imposibilitate economică, culturală și morală.

Socialismul are să fie învins, când se va valida acel principiu, ca fie-care să aibă posibilitatea de a-și satisface cele mai urgente trebuințe și de a participa la plăceri, fără însă de a trece marginile cu adevărat racionale în căutarea acestora. O proporție sănătoasă între muncă și desfătări asigură mai bine pacea între diferitele clase sociale. Aceasta însă se poate ajunge, probabil, și pe lângă reforme potrivite pe baza socială actuală.

Aceasta e ceea-ce se poate numi socialism etic; și viitorul este al acestuia.

Individualismul e tocmai așa de îndreptățit ca și socialismul. Aplicat exclusiv, fie-care duce la nedreptate.

Individualismul trebuie numai moderat. Creșterea dreptului de proprietate este de a se ciunți, iar legile trebuie să fie pătrunse mai bine de elementele sociale.

Trebuie înființate astfel de organizațiuni, în cari fie-care clasă să-și găsească condițiile proprii de existență și dezvoltare. Numai aceasta poate să fie ținta unei mișcări sociale sănătoase.

Socialismul de altfel este consecuența extremă a mișcărilor individualiste ce s'au pornit în secol. al XVI, cari au voit să pună individul iarăși în posesiunea drepturilor sale naturale.

Fiind-că independența economică a individului suferă naufragiu din cauza neegalității în avere, socialismul caută satisfacțiune pe seama individualismului claselor inferioare față de individualismul claselor mai superioare — prin rezolvirea problemelor referitoare la avere.

Cea mai mare parte a socialismului nici nu e altă decât un individualism mascat, care pornesc din dreptul individului de a gusta plăceri.

Importanța socialismului residă în principiul, ca în fie-care epocă să se facă o organizațiune corespunzătoare a muncii. Celelalte sunt fantasmagorii. În statul socialist ar trebui neapărat să se croiască pedepse mult mai grele pentru cei-ce nu ar voi să lucreze, de cum actualmente există.

Apoi socialismul a făcut promisiuni pe cari le crede nestrămutabile și stabilește sisteme neexecutabile. Nu are în vedere, că o cauză principală a satisfacerii nemulțămitoare a necesităților omenesci este lucrarea naturii, calamitățile elementare, neproductivitatea solului și epuizarea izvoarelor naturale.

Socialismul nu ține cont nici de împrejurarea, că omul cu poftele sale, cu patimile, cu nevoile sufletești și cu păcatele sale face de ris ori-ce organizațiune socială. Și de dragul înființării unei fantas-

magorii își implântă șecura în rădăcina celor mai prețioase bunuri ale omului și ale societății: în familie, stat, religione, amor, iubire, iubire de patrie, stăruință spre progres, prevedere, etc. De toate aceste pretinde să se abdică în interesul unei organizațiuni sociale, ale cărei conturi nu se pot nici cunoaște și ale cărei elemente esențiale sunt destul de obscure.

Noțiunea statificării mijloacelor de producțiune nu e de loc precisă. Apoi statul socialist, ca să-și ajungă scopul, ar trebui să reguleze în tot cazul și consumul. De regularea consumului depinde regularea populațiunii, pentru-că înmulțirea acesteia s'ar pute permite numai pe măsura în care statul s'ar pute îngriji de mijloacele de consum. Astfel referințele dintre cele 2 sexe, referințele dintre părinți și copii ar deveni o problemă aritmetică seacă.

Statificarea mijloacelor de producțiune n'ar cauza relativ așa mare schimbare ca eliberarea de datorii a pământului.

În statul actual țeranul a câștigat drept de proprietate, în statul socialistic n'ar câștiga; în statul actual proprietarul de pământ a pierdut o parte a venitului, în statul socialistic n'ar trebui să pierdă.

Cum am văzut mai sus socialismul pornesc de la pretensiunile filosofiei dreptului: drept la viață, drept la muncă, drept la produsele pământului, etc. Aceste pretensiuni sunt însă viclene, pentru-că astfel de drepturi nu există, sau cel puțin n'au existat până acum. Numai așa ar pute să existe dacă voința societății alcătuitoare de drept le-ar introduce în o societate oare-care. De altfel acesta ar fi dreptul ce tigrul îl are asupra omului din cauză că-l face trebuință pentru hrană.

Dar dacă societatea ar recunoaște astfel de drepturi, ar trebui să reguleze și datorințele indivizilor. În chipul acesta s'ar regula strict munca, odihna, consumul, întemeierea familiei, numărul copiilor și educațiunea, cu un cuvânt s'ar despoia omul de tot ce formează apanagiul dezvoltării sale în lupta îndelungată și grea pentru existență.

Ce privește dreptul de proprietate, rădăcina acestuia e așa de tare, încât nu se poate stărpi. Dispozițiile cele mai strasnice nu ar putea nimici acest drept. Ordine religioase, cari au voit să îndepărteze de la sine proprietatea, tocmai pentru această resignațiune au fost încărcate cu multe daruri, așa că îngrabă au adunat mari bogății. Așa s'a întâmplat în timpul mai nou și cu comunitățile comuniste: pretutindeni a încolțit și eșit la iveală simburile dreptului de proprietate privată.

În timpurile mai nou atacul cel mai vehement în contra socialismului este pus la cale în numele darvinismului.

Se susține, că socialismul, care pornesc de la principiul egalității și care are să reguleze în mod artificial împărțirea venitelor, stă în opoziție cu legile mari și inexorabile ale naturii, pe cari Darwin le-a numit luptă pentru existență.

Această luptă e necesară în viața omenească și pentru aceea, ca cei mai buni și mai tari să învingă, cei mai slabi să cadă, pentru-că numai așa se poate înțelege continua ameliorare a speciei și progresul omeniei.

Dacă părtinim pe cei slabi facem educațiune artificială și astfel rasa omenească trebuie inevitabil să degenereze. Deși consecvențele ultime ale socialismului sunt considerate ca greșite, totuși acest atac în contra socialismului nu se poate privi ca fiind îndreptățit. Lupta pentru existență, așa de necruțătoare, precum numeroși aderenți o doresc, nu se poate va-

lida în societate, în contra sentimentelor plantate în inima omenească, pe cari nu le va putea stărpi nici un codice moral nou darwinistic.

Dacă în socialism sunt factori contraselectorii, cari slăbesc lupta pentru existență și astfel împiedecă selecțiunea, slăbind cu o cale și specia, sunt de aceea fără îndoială și în sistemul individualist. Astfel de motori contraselectorii își au originea în dreptul de proprietate privată, în dreptul de căsătorie, în dreptul de moștenire, cum și în toate protecțiile create pentru cei mai slabi, ca s. e. ajutorarea săracilor, etc.

Lupta pentru existență nu va înceta — precum se susține — nici în societatea ce și-a propus să o realizeze socialismul rațional, și nu va înceta până există oameni. Din contră, pentru ridicarea masselor abia ar fi ceva, care să ducă la un rezultat mai îmbucurător de cât lupta pentru existență, ce se practică în societatea actuală.

Capitalul este pus cu totul în serviciul intereselor materiale, uitând detentorii lui că el numai prin servicii mari sociale poate să câștige influință puternică asupra masselor.

Biserica, nobilimea și monarchia numai prin mari binfaceri și-au câștigat o situațiune dominantă, putere și stimă. Așa vor trebui să facă și detentorii capitalului. Aceasta se poate și în formațiunea actuală a societății omenești, fără a recurge la ajutorul socialismului și fără sguduiri.

În fine accentuăm, că socialismul va binemerita pentru toate timpurile, din cauză că mișcarea ideală pornită prin el a condus la scrutarea mai profundă a vieții sociale, iar din punct de vedere practic, că în urma lui au apărut vederi noue despre lume, cari asigură mai mare valoare altruismului și cari stăruie ca prin avantajile bunei stări materiale să se continue cu arme mai egale lupta necesară ce decurge neîntrerupt între indivizi și societăți pentru nobilitarea speciei. În acest înțeles socialismul este o aparițiune nouă, care indică societății omenești calea spre un avânt mai nou și poate cel mai puternic. S.

Asociațiunea institutelor de bani din Ungaria.

(Continuare.)

VII. Organizațiunea Asociațiunii.

b) Consiliul.

§. 38. Consiliul se compune:

- din cel puțin 15 și cel mult 25 membrii aleși de adunarea generală din sinul membrilor ordinari;
- din membrii direcțiunii (§. 50 p: a. b. și c);
- din presidenții comitetelor provinciale ori din câte un membru al acestora.

§. 39. Mandatul membrilor aleși de adunarea generală este de 3 ani. Din consiliu ese însă în fiecare an $\frac{1}{3}$ a membrilor aleși de adunarea generală constituantă. În primii doi ani eșirea membrilor se decide prin tragere la sorți, în anul al treilea es membrii rămași. Membrii eșiți se pot realege.

Dacă un institut provincial revocă mandatul reprezentatului său (§ 9) ales în consiliu, atunci acela încetează a fi membru al consiliului, fiind institutul din cestiune îndreptățit a delega un alt reprezentant.

§. 40. Ședințele consiliului le convoacă, pe lângă comunicarea ordinii de zi, presidentul Asociațiunii, care este totodată și presidentul consiliului.

Convocarea și ordinea de zi trebuie expediată fiecărui membru în scrisoare recomandată.

Convocarea trebuie predată la poștă cel puțin cu 14 zile înainte de ședință.

§. 41. Consiliul trebuie convocat la ședință cel puțin de două-ori pe an. Afară de aceasta trebuie convocat, în interval de 2 săptămâni, dacă o află de lipsă aceasta direcțiunea ori dacă convocarea o cer în scris dela presidentul, pe lângă arătarea motivelor, cel puțin 8 membri ai consiliului, cari nu sunt totodată și membri ai direcțiunii.

Ședințele consiliului se țin în Budapesta.

Membrilor consiliului, domiciliați în provincie și veniți la ședințe, Asociațiunea le restituie spesele de călătorie.

§. 42. Ședințele consiliului le presidează presidentul; în cas de impedecare a acestuia unul dintre vice-presidenti; iar când și aceștia ar fi impedecați un membru al direcțiunii designat la aceasta.

§. 43. Ordinea de zi a ședințelor consiliului o stabilește direcțiunea. Propuneri în scris poate înainta consiliului prin president ori-care membru al Asociațiunii. Dacă propunerile intră la timp, înainte de stabilirea ordinii de zi, direcțiunea este obligată a le pune între obiectele de deliberațiune. În ședința consiliului are să se decidă, dacă propunerile intrate mai târziu sunt a se pertracta imediat sau a se supune deliberării în ședința proxima a consiliului.

§. 44. În ședința consiliului fie-care membru are un vot.

Membrii consiliului se pot reprezenta în ședințe prin alți membri ai consiliului. Dar nici un membru nu poate reprezenta mai mulți decât alți doi membri.

§. 45. Consiliul este capace a lua decisiuni valide, dacă sunt prezenți cel puțin $\frac{2}{3}$ a membrilor.

§. 46. Decisiunile consiliului se iau de regulă prin votare cu graiu viu și cu majoritate simplă a voturilor. La cererea a 5 membri trebuie ordonată votarea secretă.

La primirea și eschiderea membrilor se recere majoritatea de $\frac{2}{3}$ a voturilor.

§. 47. Alegerile, primirea și eschiderea membrilor se fac în consiliu de regulă prin votare cu graiu viu. La cererea a 5 membri trebuie ordonată votare secretă. La alegeri decide majoritatea relativă a voturilor și în cas de paritate soartea.

§. 48. Despre ședința consiliului se dresază un proces verbal și anume din partea directorului asociațiunii; iar în cas de impedecare a acestuia din partea unui alt notar designat de president. Procesul verbal îl subscriu presidentul, notarul și un verificător designat de president.

§. 49. De competența consiliului se țin următoarele obiecte:

- pertractează raportul direcțiunii, prezentat acestuia tot la $\frac{1}{2}$ an asupra activității direcțiunii și asupra tuturor afacerilor mai importante ale Asociațiunii;
- normează procedura de urmat în chestiuni de însemnătate principală;
- pertractează rapoartele și propunerile direcțiunii menite pentru adunarea generală, pronunțându-se asupra lor;
- pertractează toate propunerile către adunarea generală, însoțindu-le de opiniunea sa;
- presintă adunării generale, pe calea direcțiunii, eventualele sale propuneri independente;

f) alege pe directorul Asociațiunii, fie dintre membrii Asociațiunii ori dintre reprezentanții acestora, fie dintre alții și fixează onorarul și taxele de călătorie ale aceluia.

g) constituie comitetele provinciale (§. 63).

Toate decisiunile comitetului se pot apela la adunarea generală. (Va urma.)

JURISDICȚIUNE.

Darea de drum nu formează poziție preferită. O judecătorie cercuală ca autoritate de carte funduară a refuzat a lua la o pertractare serială între pozițiile preferite darea de drum pretinsă de erar și excepționată de eșquent și aceasta pe motiv că între pozițiile preferite se pot seria conform §. 189 pct. b) al art. de lege LX. din 1881, numai dările de stat și comunale, întabulate nemijlocit pe imobiliile licitate; iar darea de drum, care în conformitate cu §. 23 al art. de lege I. din 1890 se fixează cu un anumit procent al dărilor de pământ, de casă, de câștig etc. nu împovărează nemijlocit imobiliile licitate.

În urma apelațiunii reprezentantului erarului, instanța a doua, schimbând deciziunea instanței prime, a seriat darea de drum în sumă de K 12.52, pretinsă de erar, între pozițiile preferite, cu motivarea, că după-ce în conformitate cu §. 23 al art. de lege I. din 1890 darea de drum se fixează cu un procent anumit al dărilor directe de stat, deci și al dărei de pământ, darea de drum cade în categoria sarcinilor întabulate nemijlocit.

Curia în fine schimbând sub Nr. 3182/904 deciziunea, tablei reg. a aprobat deciziunea judecătoriei cercuale, ca autoritate de carte funduară și a enunțat că darea de drum nu poate fi seriată între pozițiile preferite.

AFACERI DE DARE.

Favoruri la conversiunea împrumuturilor hipotecare. Din raportul general al comisiunii financiare asupra budgetului pro 1904, aflăm că ministrul de finanțe va prezenta dietei în curând un proiect de lege, prin care se reduc în măsură însemnată competențele erariale și timbrele la conversiunea împrumuturilor hipotecare. Este chiar vorba ca împrumuturile de tot mici să fie total scutite de ori-ce fel de competențe și timbre, o măsură, care va fi fără îndoială binefăcătoare cu deosebire claselor mai sărace ale populațiunii, făcând împrumuturile hipotecare mai accesibile și în cercul acestora.

REVISTA FINANCIARĂ.

Situațiunea.

Sibiu, 1 Iulie 1904.

Pe când în alți ani încheierea semestrului provoca de regulă o încordare a pieței de bani, pe atunci în anul acesta în piața internă ultimo a trecut aproape fără nici o urmă, provocând numai în mod trecător o mică creștere a etalonului privat până la $3\frac{1}{4}\%$ și chiar $3\frac{5}{16}\%$.

Situația pieței externe de bani, încă este neșchimbată, dominând pretutindenea abundența de bani.

În Berlin discountul privat a crescut până la $3\frac{1}{8}\%$, dar s'a redus iarăși la 3% , în Londra a fost de $2\frac{1}{8}\%$ — $2\frac{1}{4}\%$, iar în Paris a variat între $1\frac{1}{8}\%$ — $1\frac{1}{5}\%$.

COMUNICAȚIUNE.

Veniturile căilor ferate de stat și greva funcționarilor. Lungimea rețelei căilor ferate în April e a. c. a fost de 18,105.5 Km. față de 17,810.5 Km. în aceeași perioadă a anului expirat, prin urmare lungimea căilor ferate de stat arată o creștere de 295 km. În April e a. c. s'au transportat pe aceasta rețea a căilor ferate 5.667,879 persoane și 2.542,069 tone mărfuri. Totalul veniturilor se cifrează la K 18.288,971 față de K 20.719,353 în April e 1903, deci o reducere de K 2.430,382 față de 1903 sau un minus de 13.1% pro Km. Aceasta însemnată reducere de aproape K 2½ mil. a veniturilor este o consecvență a grevei funcționarilor. ⚭

SOCIETĂȚI FINANCIARE ȘI COMERCIALE.

Asociațiunea institutelor de bani ungare soc. pe acțiuni. Firma acestei asociațiuni constituită încă la 12 Ianuarie a. c. s'a înregistrat din partea tribunalului comercial și cambial din Budapesta d'abia acum și aceasta din cauză că tribunalul din chestiune a fost de părere, că o societate pe acțiuni, care conform statutelor sale urmărește în prima linie scopuri morale, are caracterul unei asociațiuni, deci își poate începe activitatea numai cu aprobarea guvernului.

Contra acestei deciziuni a tribunalului Asociațiunea a înaintat recurs la Tabla reg din Budapesta, care prin decisiunea sa Nr. 1500/904 dela 31 Maiu a. c. schimbând decisiunea instanței prime a enunțat, că faptul că o societate pe acțiuni, urmărește pe lângă afaceri comerciale și scopuri morale nu poate forma pedecă legală pentru înregistrarea firmei și a îndrumat totodată tribunalul la înregistrarea firmei.

În motivarea deciziunii sale Tabla reg. ȳice între altele:

Conform §. 147 al L. C. care definesce noțiunea societății pe acțiuni, purtarea de afaceri comerciale nu este un criteriu esențial al acestei forme de întreprinderi societare, pentru-că în sensul §-lui citat, ca societate pe acțiuni se consideră, fără nici o privire la scopul societății, acea societate, care se întemeiază cu un capital social dinainte fixat, împărțit într'un număr hotărît de acțiuni cu valoare nominală egală (întreagă sau parțială) și la care proprietarii acțiunilor garantează numai cu acțiunile lor. Va să ȳică la societățile pe acțiuni scopul întreprinderii nu este hotărît, ci numai forma, și fie-care societate, care se înființează în forma aceasta (conf. §. 147 al L. C.), ori și ce scop ar urmări, se consideră ca societate pe acțiuni și prin urmare ca societate comercială.

Cererea Asociațiunii pentru înregistrarea firmei sale s'a putut respinge cu atât mai puțin, cu cât în sensul ordinațiunii ministrului de interne Nr. 773/874 evidența și supraveghierea asociațiunilor întemeiate pe acțiuni nu se ține de competența autorităților administrative și statutele acestor asociațiuni nu trebuie prezentate guvernului spre aprobare; ci este în fie-care cas datorința tribunalului competent, a cerceta, dacă scopul urmărit de societatea pe acțiuni este în totalitatea sa ori și numai în parte contrar statutului ori dacă în urma conținutului său immoral periclitează sau nu ordinea publică. ⚭

Din registrul firmelor. „Cordiana” în Fofeldea. Șters: Daniil R. Cordescu. — Înregistrat: Alexa Manuil.

„Dacia” în Orăștie. Șters: Dr. Silviu Moldovan și Toma Hanciu. — Înregistrat: Dr. Virgil Olariu și Nicolae Opincariu.

„Iulia” în Alba-Iulia. Șters: Dr. Vasile Hossu. — Înregistrat: Ioan Teculescu.

„Nădlăcana” în Nădlac. Șters: Dumitru Fejér.

„Poporul” în Lugoș. Șters: Constantin Jucu și Valeriu Giurgiu. — Înregistrat: Nicolae Nistor și Ioan Țincu.

„Someșana” în Dej. Șters: Gregoriu Pușcariu și George Gradovici. — Înregistrat: Dr. Alexandru Vajda-Voevod și Dr. Liviu Micșa.

„Tibleşana” în Caianul-mic. Înregistrat ca director: Iosif Rebrean.

„Ulpiana” în Grădiște. În locul lui Romul Raca s'a ales director Frischolz Béla.

„Zlăgneana” în Zlatna. Șters: Dr. Vasile Fodor. — Înregistrat: V. Damian.

CRONICA.

Recensementul din 1900 după ocupațiunea locuitorilor. Oficiul central statistic reg. ung. a publicat de curând al doilea volum cu privire la rezultatele recensementului din 1900 și anume după ocupațiunea populațiunii.

Conform acestor date numărul populațiunii din Ungaria a fost la 1900 de 19.254,559 persoane, din cari s'au ocupat cu agricultura și cultura vitelor 13.157,083 = 68.4%, cu exploatarea minelor, cu industria și comerțul 3.764,783 = 19.6%; în funcțiuni civile și bisericesci au stat și cu profesii libere s'au ocupat 572,309 = 3.6%; în armată 151,390 = 0.8%; mai departe s'au aflat ȳileri fără indicațiune mai detailată 640,005 = 3.3%; servitori 426,734 = 2.4%, în fine cu ocupațiuni necunoscute 524,240 de persoane = 2.4%. Față de recensementul dela anul 1890 numărul persoanelor cari se ocupă cu agricultura și cultura vitelor arată o reducere dela 72.5% la 68.4% din contra a crescut numărul celor ce se ocupă cu exploatarea minelor, cu industria și cu comerțul dela 16.2% la 19.6%. Raportul între brațele câștigătoare și persoanele susținute este următoarea: Brațe câștigătoare 8.830,995 = 45.9% și 10.423,564 = 54.1% persoane susținute și anume la agricultură 6.055,390 brațe câștigătoare, 7.119.693 persoane susținute; la exploatarea minelor 57,240 brațe câștigătoare, 106,430 persoane întreținute; la industrie 1.127,130 brațe câștigătoare, 1.476,952 persoane susținute; la comerț și bănci 225.838 brațe câștigătoare 330,618 persoane susținute; la căile de comunicațiune 136,871 brațe câștigătoare 303,670 persoane susținute. Numărul celor ce se ocupă cu industria de casă s'a urcat dela 40,422 la 43,031, pe când la industria propriu ȳisă creșcerea este dela 854,822 la 1.077,266. Creșcerea mare se arată la femeile, cari se ocupă cu industria, anume dela 199,633 la 279,339, pe când numărul bărbaților a crescut numai dela 735,189 la 897,887. Industriași independenți au fost 381,664; calfe 695,582. Întreprinderi industriale s'au aflat 469,559, din cari 401,925 au lucrat fără calfe; iar la celelalte numărul calfelor a variat între 1 și 20. Numărul fabricilor s'a sporit în timpul dela 1890—1900 dela 1237 la 1950 și numărul lucrătorilor aplicați dela 113,160 la 214,367. Cea mai mare creșcerea dela 42 la 81 o arată țese-toriile. ⚭

ÎNVÊȚĂMÎNT.

Examenul de maturitate la școala comercială sup. română din Brașov s'a ținut la 27, 28 și 30 Iunie a. c. S'au prezentat în total 23 elevi, dintre cari au obținut calcul general *foarte bine* următorii 3: Ioan Mașteiu, Grigore Popescu și Dumitru Sârbu. Calcul general *bine* 6 candidați: Bucur Droc, Aurel Grecean, Paul Noca, N. Olariu, N. Pêrvu și Val. Popp. Cu calcul general *suficient* au fost clasificați următorii 7: Andreiu Gușu, Nic. Plotogea, Oct. Prună, Richard Scheeser, Ioan Siandru, Nic. Suciș și Horea Thomas. 6 candidați au fost avisați la examen de corigență din câte un obiect în Septembrie, iar unul a cădută a doua oară, deci pentru a se pute supune din nou examenului va trebui exoperată concesiunea ministrului.

Cualificarea economică a învățătorilor.

La școlile economice de stat sunt create 12 locuri cu totul libere pentru învățătorii populari calificați, cari după un curs de doi ani primesc diplomă valabilă pentru școlile economice de repetiție. Acest curs se introduce în anul acesta, așa că în anii școl. viitori vor deveni câte 12 locuri libere.

Recomandăm tinerilor noștri învățători să se califice și în direcția economică; iar autorităților noastre, cari distribuie stipendii, le recomandăm să destineze un număr cât mai mare de stipendii în acest scop.

Aceasta ar fi doară calea cea mai potrivită de a ne crea numărul trebuincios de specialiști, cari să propage cu efect principiile sănătoase economice și peste tot economia rațională la poporul nostru.

SUMAR.

Bilanțul general al băncilor noastre pe a. de gestiune 1903. — Critica socialismului. — Asociațiunea institutelor de bani din Ungaria. — *Jurisdicțiune:* Darea de drum nu formează poziție preferită. — *Afaceri de dare:* Favoruri la conversiunea împrumuturilor hipotecare. — *Revista financiară:* Situațiunea. — *Comunicațiune:* Veniturile căilor ferate de stat și greva funcționarilor. — *Societăți financiare și comerciale:* Asociațiunea institutelor de bani ungare soc. pe acțiuni. Din registrul firmelor, — *Cronică:* Recensamentul din 1900 după ocupațiunea locuitorilor. — *Învățămînt:* Examenul de maturitate la școala comercială sup. română din Brașov. Cualificarea economică a învățătorilor.

Bursa de mărfuri din Budapesta.

Cursul din 28 Iunie 1904.

Grâu de Bănat	per 50 kg. vinde	8-60 — 9-10
" " Tisa	" " " "	8-80 — 9-45
" " Pesta	" " " "	8-70 — 9-40
" " Alba-reg.	" " " "	8-70 — 9-30
" " Bacica	" " " "	8-80 — 9-25
Secară	" " " "	6-40 — 6-50
Orz	" " " "	6-00 — 6-50
Ovês	" " " "	5-75 — 6-10
Porumb	" " " "	5-20 — 5-30
Rapiță	" " " "	10-00 — 10-25
Untură de porc B.-Pesta	" " " "	61—
Slănină (elisă)	" " " "	50-50 — 54—

Bursa de Bucuresci.

Cursul din 28 Iunie 1904.

Renta amort. 1881 de 5%	vinde Lei	100
" " 1892 5% <td>" " "</td> <td>101¹/₂</td>	" " "	101 ¹ / ₂
" " 274 mil. 4% <td>" " "</td> <td>90</td>	" " "	90
" " 1898 4% <td>" " "</td> <td>86¹/₂</td>	" " "	86 ¹ / ₂
Fonciare rurale 5% <td>" " "</td> <td>101⁵/₈</td>	" " "	101 ⁵ / ₈
" " " 4% <td>" " "</td> <td>89⁷/₈</td>	" " "	89 ⁷ / ₈
Seris. fonc. urb. Bucuresci 5% <td>" " "</td> <td>90³/₄</td>	" " "	90 ³ / ₄
" " " Iași	" " "	86 ³ / ₄

Bursa de efecte din Viena și Budapesta.

Cursul din 28 Iunie 1904.

%	V A L O R I	Viena vinde	Bpesta vinde
	Datoria publică comună.	v. cor.	p. 100 K
5	Renta unit. în hârtie, Mai, Nov., 16% dare	99-40	100—
5	" " arg. Ian., Iulie. 16% " "	99-25	100—
4	Losuri d. a. 1854 à fl. 250— v. c. 20% " "	196—	195—
5	" " " 1860 à fl. 500— " 20% " "	152-60	154—
5	" " " 1860 à fl. 100— " 20% " "	183-65	185—
—	" " " 1864 à fl. 100— " 20% " "	260—	262—
	Datoria publică austriacă.		
1	Renta austr. aur., scut. de dare	118-05	119—
4	" " Cor.	99-45	99-70
3 ¹ / ₂	" " de invest.	91-05	—
	Datoria publică ungară.		
4	Renta ung. aur., scut. de dare	118-05	118-50
4	" " Cor. " " "	97-30	97-50
3 ¹ / ₂	" " " " " " " " " " " "	89-20	89-50
—	Impr. ung. cu premii à 100 fl.	208-50	210—
4	" p. regul. Tisei sc. de dare	162-20	163—
4 ¹ / ₂	Oblig. de regalii croat-slav.	102-50	102-50
3	Impr. p. regul. Porților de fier	82-80	83—
4	Oblig. rurale croato-slavone	99—	99-50
4	" " ungare " " "	98-60	99—
	Alte datorii publice.		
5	Los. p. regularea Dunării, à 100 fl.	279-80	—
4	Obl. Soc. Temes-Bega	98—	98—
5	Imp. cu prem. al orașului Viena	104—	—
2	" sêrbesci à 100 fr.	93-80	—
—	Oblig. cu premii a C. fer. turc. à 400 fr.	128-50	—
—	Impr. bulgar 1889	109—	108—
	Scrisuri fonciare și a. a.		
4	Instit. de Cred. fonc. austr.	100-10	—
3	" " " " " " " " " " " "	306—	—
4	Banca austro-ungară 40 ¹ / ₂ ani	101—	101—
4	" " " " " " " " " " " "	—	101-30
4 ¹ / ₂	Banca comer. ung. Pesta	100-90	101-25
4 ¹ / ₂	Obl. com. ale Băncii com. ung., Pesta, repl. 110% în fl.	107-15	108—
4	Obl. com. ale Băncii com. ung., Pesta, 50 ¹ / ₂ ani	100-50	101—
4	" " " I Casse de păstr. patriot., Pesta	97-60	99—
4	Inst. de credit fonciar ungar	—	100-30
3 ¹ / ₂	" " " " " " " " " " " "	99—	99-30
4 ¹ / ₂	Banca hipotecară ungară	100-80	101—
4	" " " " " " " " " " " "	100-80	99—
4	" " " " " " " " " " " "	273—	137-50
3 ⁰ / ₁₀	Banca hip. ung. cu premii	—	108—
5	Albina, Sibiu	—	102-50
4 ¹ / ₂	Cassa de păstrare Sibiu, em. IV.	—	102-50
4 ¹ / ₂	Inst. de credit fonciar Sibiu, em. VI.	—	101-50
	Losuri.		
	Basilica, à fl. 5—	22—	23—
	Credit, à fl. 100—	473—	475—
	Clary, à fl. 40— v. c.	170—	—
	Buda, à fl. 40—	171—	180—
	Pálffy, à fl. 40—	171—	170—
	Crucea roșie austriacă, a fl. 10—	55-60	56—
	" " ungară, à fl. 5—	30—	31—
	Rudolf, à fl. 10—	72—	—
	Salm, à fl. 40— v. c.	233—	—
	Salzburg, à fl. 20—	79-50	—
	St. Genois à fl. 40— v. c.	—	—
	Impr. cu prem. al oraș. Viena, 1874	519-50	—
	Triest, à fl. 50—	300—	—
	"Jó sziv", à K. 4—	—	11—
	Valute.		
	Galbini austr. sau ung.	11-35	11-43
	" c. reg.	11-34	11-33
	Napoleond'or (20 frei sau 8 fl. aur)	19-05	19-06
	20 Marce germ. aur	23-53	23-54
	Ruble rusesci de hârtie per bucată	—	2-54
	Bilete germ. 100 M.	117-50	117-60
	" franc. 100 Fr.	—	95-32
	" ital. 100 Lire	95-20	95-32
	Ruble, bilete, 100	254—	—
	Lei românesci, 100	—	95-05

Prețul per bucată

